

Lotteri- og
stiftelsestilsynet

Risikovurdering – Hvitvasking og terrorfinansiering, oktober 2021

Innhold

1	Risikovurdering oppsummert	3
1.1	Risikovurderingen for de enkelte spillkategorier i Norge kan oppsummeres slik	3
2	Innledning	4
2.1	Bakgrunn	4
2.2	Avgrensninger	4
2.3	Metode	5
2.4	Definisjoner	5
2.5	Kriterier for risikovurdering	6
3	Risikovurdering	7
3.1	Generelt	7
3.2	Trusler	7
3.3	Sårbarheter	8
3.3.1	Regulering	8
3.3.2	Lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering	9
3.3.3	Omsetning	9
3.3.4	Distribusjon, betalingsmåte, gevinstutbetaling og spill som fremmer anonymitet	10
3.3.5	3.3.5 Nettbaserte spill	10
3.3.6	Gevinstandel	11
3.3.7	Manipulasjon av spill	11
3.4	Risikoreducerende tiltak	11
3.4.1	Tilsyn og kontroll	11
3.4.2	Spillselskapenes egen risikovurdering og internkontroll	12
3.5	Spilltilbydere uten tillatelse i Norge	12
3.6	Risikovurdering av spillkategorier	13
3.6.1	Sportspill	13
3.6.2	Spillterminaler	15
3.6.3	Bingo (hovedspill)	19
3.6.4	Lotteri	22
3.6.5	Fysisk kasino	25
3.6.6	Poker	27
4	Kilder	30

1 Risikovurdering oppsummert

Risikovurderingen¹ for de enkelte spillkategorier i Norge kan oppsummeres slik:

Kategori/ Risikovurdering	Sportsspill ²	Spillterminaler ³	Bingo (hovedspill)	Lotteri	Fysisk kasino (Spill på skip)	Poker
Hvitvasking	MODERAT	MODERAT	MODERAT	LAV	MODERAT	LAV
Terrorfinansiering / MØV	LAV	LAV	LAV	LAV	LAV	LAV
Samlet vurdering	MODERAT	MODERAT	MODERAT	LAV	MODERAT	LAV

Oppsummeringen viser at pengespill i Norge, i en viss utstrekning, er eksponert for hvitvasking. Risikoen er primært knyttet til sportsspill (høy gevinstandel, resultatmanipulering), spillterminaler (høy gevinstandel, anonymt spill og bruk av kontanter, manglende opplæring) og fysisk kasino i form av spill på skip (høy gevinstandel, anonymt spill og bruk av kontanter). Alle spillkategorier har lav risiko for terrorfinansiering (TF) og masseødeleggelsesvåpen (MØV).

Det er ikke foretatt en risikovurdering av uregulerte aktører som tilbyr nettbaserte pengespill rettet mot det norske markedet, da disse aktørene faller utenfor Lotteritilsynets tilsynsområde etter hvitvaskingsregelverket.⁴

1 Risikonivå vurderes fra 1 til 4 (lav, moderat, betydelig og høy).

2 Inkludert hestespill.

3 Inkludert kasino på nett og databingoterminaler.

4 Se kort omtale av spilltilbydere uten tillatelse i Norge i kapittel 3.5.

2 Innledning

2.1 Bakgrunn

Lotteritilsynet fører tilsyn og kontroll med statlige pengespill og det private lotterimarkedet. Lotteritilsynets overordnede formål er å sikre at lotteri og pengespill (heretter bare omtalt som «pengespill») skjer i trygge former under offentlig kontroll. Videre skal Lotteritilsynet forebygge negative konsekvenser av pengespilltilbudet i Norge og ivareta hensynet til spilleavhengige.

Ved ikrafttredelsen av ny hvitvaskingslov i oktober 2018, skal Lotteritilsynet føre tilsyn med at reglene i hvitvaskingsloven etterleves av tilbydere av pengespill som har tillatelse i Norge.

Formålet med denne risikovurderingen er:

- at den skal danne grunnlag for Lotteritilsynets risikobaserte tilnærming i arbeidet mot hvitvasking og terrorfinansiering/MØV, og
- at den skal være en ressurs for de ulike spilltilbydere i arbeidet med egen virksomhetsinnrettet risikovurdering.

Denne risikovurderingen er imidlertid ikke ment å være en uttømmende veileder for spilltilbydere. Det er et krav at enhver spilltilbyder skal ha sin egen virksomhetsinnrettet risikovurdering. Det innebærer for eksempel at selv om kategori Bingo (hovedspill) har generelt moderat risiko, utelukker ikke dette at enkelte bingohaller kan ha høyere risiko.

2.2 Avgrensninger

Risikovurderingen refererer til risikoen for at pengespill utnyttes til transaksjoner og aktiviteter knyttet til hvitvasking og/eller terrorfinansiering og masseødeleggelsesvåpen. De ulike pengespillene er i denne rapporten kategorisert som følger:

- Sportsspill⁵
- Spillterminaler⁶
- Bingo (hovedspill)

⁵ Inkludert hestespill.

⁶ Inkludert kasino på nett og databingoterminaler

- Lotteri
- Fysisk kasino
- Poker

2.3 Metode

Metodikken som ligger til grunn for risikovurderingen følger de retningslinjer som er gitt av Financial Action Task Force (FATF) i Guidance⁷. En risikovurdering er en prosess hvor teoretisk risiko identifiseres, analyseres og evalueres i henhold til FATFs anbefalinger, som en funksjon av sårbarhet, konsekvens og risikoreduserende tiltak. I henhold til metoden har trusler og utsatte spillkategorier blitt identifisert og risikovurdert.

Figur 1: Visualisering av elementer i en risikovurdering.

Det er benyttet nasjonale risikovurderinger som kilde til informasjon, sammen med publikasjoner fra EU, FATF og Lotteritilsynets kunnskap om det norske spillmarkedet.

2.4 Definisjoner

2.4.1. Trussel

I henhold til FATF-anbefalingene defineres en trussel som en person, gruppe av personer, objekt eller aktivitet med potensial til å skade for eksempel staten, samfunnet og økonomien. I hvitvaskings- og terrorfinansieringskonteksten inkluderer dette kriminelle, terroristgrupper og andre som legger til rette for og gjennomfører hvitvaskings- og terrorfinansieringsaktiviteter. Truslene kan vurderes på en skala fra svært liten til meget stor.

⁷ FATF' National Money Laundering and Terrorist Financing Risk Assessment (2013).

2.4.2. Sårbarhet

Sårbarheter er de faktorene som kan bli utnyttet av trusselen, eller som kan støtte og tilrettelegge for denne aktiviteten. I en hvitvaskings- og terrorfinansieringskontekst vil sårbarheter typisk være de faktorene som er svakheter i hvitvaskings- og terrorfinansieringsregimet, inkludert spesielle karakteristika hos spillkategoriene som gjør området spesielt sårbart. I risikovurderingen av spillkategorier inkluderes karakteristika ved spillene som gjør disse attraktive for hvitvasking og terrorfinansiering, samt tilsyn og kontroll med spillkategoriene. Sårbarheter kan vurderes på en skala fra ubetydelig til svært alvorlig.

2.4.3. Risiko

Risikoen for at spillkategorier skal bli utnyttet til hvitvasking eller terrorfinansiering forstås som et uttrykk for forholdet mellom trusselen mot denne kategorien og dennes sårbarhet overfor den spesifiserte trusselen. Risikoen vurderes i denne rapporten som LAV, MODERAT, BETYDELIG og HØY.

2.4.4. Risikobasert tilnærming

Arbeidet mot hvitvasking og terrorfinansiering skal ha en risikobasert tilnærming. Dette gjelder både Lotteritilsynets tilsynsarbeid og spilltilbydernes arbeid med å sikre at deres virksomhet ikke benyttes til hvitvasking eller terrorfinansiering.

2.4.5. Konsekvenser

Konsekvenser refererer til skaden hvitvasking og terrorfinansiering kan påføre, inkludert effekten av primærforbrytelsen og terrorvirksomhet på finanssystemer og -institusjoner, økonomien og samfunnet for øvrig.

2.5 Kriterier for risikovurdering

Hvitvaskingsloven har ikke fullt ut beskrevet hvilke kriterier som skal benyttes ved risikovurderingen. Lotteritilsynet har på bakgrunn av en vurdering av hensiktsmessighet, sammenliknbare risikovurderinger og erfaringsbasert kunnskap lagt til grunn egendefinerte kriterier i risikovurderingen. Kriteriene gir godt grunnlag til å vurdere sårbarheter. Disse fremkommer i kapittel 3.6, ved vurdering av de enkelte spillkategorier.

Kriteriene er vurdert mot risikoen for gjennomføring av transaksjoner med tilknytning til hvitvasking og terrorfinansiering. Se for øvrig kapittel 2.3 om metode.

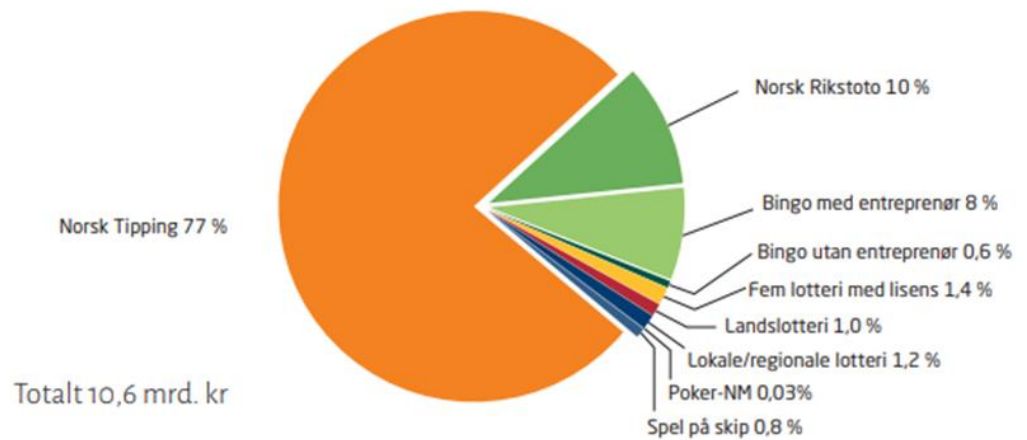
3 Risikovurdering

3.1 Generelt

Tilbydere av spilltjenester omfattes av Lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering som trådte i kraft 15. oktober 2018. Lotteritilsynet er tilsynsorgan for rapporteringspliktige tilbydere av de ulike kategorier spill. Disse kategoriene omfatter både enerettsaktørene Norsk Tipping og Norsk Rikstoto og det private lotterimarkedet. Det private lotterimarkedet omfatter spill som bingo, NM i turneringspoker, spill om bord på skip og definerte lotterier som krever tillatelse etter lotteriloven.

Lotteritilsynet estimerer det totale netto pengespillmarkedet i Norge til om lag NOK 10,6 milliarder i 2019 og fordelt på følgende aktører/kategorier:

Den norske pengespillmarknaden 2019, marknadsdelar av netto omsetning

Figur 2: Fordeling av regulerte aktører som tilbyr spill i det norske markedet (2019).

3.2 Trusler

En måte å synliggjøre trusselbildet på, er å vurdere ulike typer metoder som brukes for å tilsløre midlenes opprinnelse, og som kan være aktuelle for det norske spillmarkedet. En kjent modus for hvitvasking innen spillmarkedet er at kriminelle benytter ulovlig ervervede midler til å betale for sine spill. Eventuelle gevinster vil fremstå som legale midler som kan dokumenteres med spillekvittering. Enkelte tilbydere av spilltjenester tilbyr sine kunder egne spillekontoer. Slike kontoer kan tenkes å bli benyttet til å tilsløre

midlenes opprinnelse, for eksempel ved å sette inn kontanter på en spillekonto og deretter overføre beløpet til en bank. Det kan videre tenkes at slike kontoer kan benyttes til oppbevaring av kriminelt utbytte i påvente av senere bruk. Det er videre kjent at omsetning av spillekvitteringer er en attraktiv metode for hvitvasking av penger i spillmarkedet, da slike kvitteringer kan brukes til å dokumentere midlenes opprinnelse. Denne trusselen reduseres kraftig når spill skjer registrert (spillet kobles mot en unik spiller som har identifisert seg overfor spilltilbyderen).

Tilbydere av spilltjenester ble rapporteringspliktige etter hvitvaskingsloven som trådte i kraft i 2018. Det er derfor en forventning at spilltilbydere har fått på plass nødvendige rutiner og systemer som sikrer etterlevelse av hvitvaskingsloven.

3.3 Sårbarheter

Spillenes egenskaper påvirker hvor attraktive og utsatte de er for å bli utnyttet til hvitvasking av penger. Fellestrekk ved spillene, i kombinasjon med spillenes særegenskaper, påvirker spillmarkedets sårbarheter.

Risiko for hvitvasking av ulike spillkategorier vurderes opp mot ulike kriterier som påvirker sårbarheten. Disse kriteriene er omtalt nedenfor.

3.3.1

Regulering

Utformingen av reguleringen for tilbydere av spilltjenester (f.eks. lov, forskrifter, spilleregler etc.) kan påvirke hvor attraktivt det er å bruke spillene til hvitvasking av penger. Spill som har en høy tilbakebetalingsprosent, er trolig mer utsatt for hvitvasking av penger enn spill med lav tilbakebetalingsprosent. Risikoen for å tape innsatsen på spill med lav tilbakebetalingsprosent er stor, og slike spill vil dermed være mindre attraktive for personer som har som mål å hvitvaske penger. Videre vil spill hvor det er mulig å gjøre store innskudd, og hvor premieandelen er høy, være mer attraktive for hvitvasking av penger enn spill med små innskudd og lavere premieandel.

I dag er det tre særskilte lover som regulerer spillmarkedet⁸ i Norge.

- Lov 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier m.v. (lotteriloven), med forskrifter, er den generelle loven som regulerer ulike former for pengespill (lotterier, bingo, spill på skip osv.) i Norge.
- Lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill m.v. (pengespilloven) gir Norsk Tipping enerett til å tilby pengespill på sport og idrett, samt visse tallspill og lotterier (Lotto etc.) i Norge.
- Lov 1. juli 1927 nr. 3 om veddemål ved totalisator (totalisatorloven) gir Norsk Rikstoto enerett til å tilby totalisatorspill på hest i Norge.

⁸ Spillmarkedet, som omfatter pengespill og lotteri som krever tillatelse.

Felles for reguleringen er:

- Formålet om å sikre at lotteri og pengespill blir tilbudt i trygge og ansvarlige former for å avgrense uheldig spilleatferd og legge til rette for at lotteri og pengespill kan være en god inntektskilde for samfunnsnyttig og humanitært arbeid, idrett og kultur.
- Krav om tillatelse for å tilby lotteri og pengespill.
- Forbud mot å tilby, markedsføre og formidle lotteri og pengespill som ikke har tillatelse.
- Forbud mot å formidle betaling av innsats og gevinst i lotteri og pengespill som ikke har tillatelse i Norge.

I tillegg til krav som oppstilles i lov og forskrift, har Norsk Tipping og Norsk Rikstoto spilleregler som regulerer spillene. Her detaljreguleres de enkelte spill, for eksempel tilbakebetalingsprosenten. Spillreglene fastsettes av Kulturdepartementet og Landbruks- og matdepartementet.

3.3.2

Lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering

I tillegg til de tre særskilte lovene skal reglene i lov 1. juni 2018 nr. 23 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering (hvitvaskingsloven) etterleves av rapporteringspliktige spilltilbydere. Dersom hvitvaskingsreglene ikke etterleves, kan Lotteritilsynet gi pålegg om opphør av ulovlige forhold, ilegge tvangsmulkt og sanksjoner som overtredelsesgebyr eller ledelseskarantene, eller politianmelde forholdet.

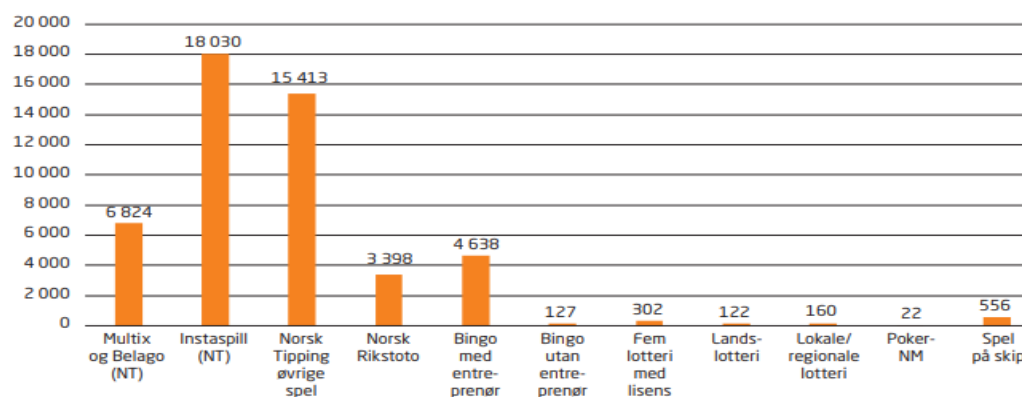
3.3.3

Omsetning

Det er ca. 2,5 millioner nordmenn som spiller pengespill.

I 2019 spilte nordmenn for NOK 49,6 milliarder i det regulerte spillmarkedet. Fratrullet gevinstutbetalinger ga dette en netto omsetning på NOK 10,6 milliarder.

Pengespillstatistikken viser at markedet er relativt stabilt.

Figur 3: Brutto omsetning i det norske pengespillmarkedet 2019

3.3.4

Distribusjon, betalingsmåte, gevinstutbetaling og spill som fremmer anonymitet

Tilbydere av spilltjenester som velger å benytte eksterne parter som kommisjonærer, lokalinnhavere, entreprenører etc., må sikre at de eksterne parter iverksetter og etterlever nødvendige tiltak for å kjenne sine kunder og identifisere mistenkelige transaksjoner. Tilbydere av spilltjenester må ta hensyn til, og ha rutiner for å håndtere risikoen for at eksterne parter kan utnytte samarbeidet med det formål å hvitvaske penger.

Personer som har ervervet kontanter gjennom ulovlige handlinger, kan bruke tilbydere av spilltjenester til å tilsløre midlenes opprinnelse. Dette kan for eksempel gjøres ved å betale for spill med kontanter og deretter få gevinst utbetalt på konto. Andelen spill innen en spillkategori som betales med kontanter, vil således påvirke sårbarheten for å bli brukt til å hvitvaske penger. Innsats kan plasseres hos flere ulike kommisjonærer for å unngå oppmerksomhet, og det kan spilles ved bruk av andres spillekort.

Spillekvitteringer kan brukes til å dokumentere midlers opphav. Spilltjenester som tilbyr spillekvitteringer som ikke angir spillerens navn (uregistrert spill) utgjør en risiko for å bli utnyttet til å hvitvaske penger.

Kriminelle som ønsker å hvitvaske utbytte, kan bygge opp en organisasjon til dette formålet og søke om å bli tilbydere av spilltjenester. Dette er bakgrunnen for at ledelsen hos spilltilbyderne skal egnethetsvurderes.

Det er samtidig andre forhold som for eksempel dårlig sikkerhetskultur, kriminalitet i området, ordensforstyrrelse, narkotika og vold som kan øke geografisk risiko til enkelte entreprenører.

3.3.5

3.3.5 Nettbaserte spill

Med nettbaserte spill, også omtalt som online gambling, menes alle pengespill som formidles gjennom elektroniske kanaler (internett og mobil). De aktuelle risikoene, trusler og sårbarheter er først og fremst knyttet til arten av online transaksjoner generelt, i stedet for til bestemte former for nettbaserte spill.

Nettbaserte spill spilles direkte i nettleseren hos spilltilbyderen og det lastes ikke ned noen programvare. Nettbaserte spill har ulike leverandører, både etablert i Norge og utlandet.

Særegent for nettbaserte spill er mangelen på direkte kontakt med spilleren. Det er likevel mulig å opprette ulike registrerings- og verifiseringsordninger for å identifisere spillere på nett. Transaksjonene som finner sted ved nettbaserte spill er sporbare, i større grad enn hva som gjelder for fysisk spill. Særtrekk for nettbaserte spill er at de er lett tilgjengelig for spillerne og tillater stort volum kontanttransaksjoner. For å kunne spille på nettbaserte spill må spilleren ha opprettet en spillekonto. Dette medfører at det kan overføres beløp til spillekontoen, med mulighet til å utveksle penger og umiddelbart overføre elektroniske midler som et ledd i gjennomføring av

mistenkelige transaksjoner. Det er heller ikke utenkelig at det kan foregå ID tyveri eller hacking av spillekonto. Kriminelle kan bruke sin spillekonto på nett til å deponere ulovlige ervervede midler, for senere å få midlene utbetalt som gevinst eller å utbetale gjenstående balanse på spillekonto. Videre kan ulovlige ervervede midler overføres fra en spillekonto til en annen, for å tilsløre midlenes opprinnelse. Når midlene så utbetales, fremstår disse som tilsynelatende legitime gevinster.

Internettbaserte betalingstjenester som gir gode brukeropplevelser og rask overføring av penger på tvers av landegrenser blir i økende grad benyttet ved handel og spill på nett. Tjenestene er i mindre grad avhengig av finansinstitusjoner, og ofte sømløst integrert på nettsidene. Tjenestene utgjør et ekstra ledd i transaksjonskjeden og avsender eller mottaker fremgår ikke på kontoutskrifter og i valutaregisteret.

Betalingsformidlingstjenester og vouchers benyttes til grensekryssende betalinger i forbindelse med handel og spill på nett hos uregulerte spilltilbydere. De er et mellomledd i transaksjonskjeden mellom kjøper og selger. Begge tjenestene blir blant annet brukt på utenlandske nettspill, og muliggjør tildekking av kriminelt utbytte i transaksjonskjeden.⁹

3.3.6

Gevinstandel

Muligheten for å vinne tilbake penger etter innsats innvirker på hvor interessant det er for kriminelle å benytte spill til hvitvaskingsformål. Høy tilbakebetalingsprosent er mer attraktivt enn lav tilbakebetalingsprosent for hvitvaskingsformål.

3.3.7

Manipulasjon av spill

Manipulasjon av spill utgjør både en risiko for urettmessig gevinst og for hvitvasking.

Sportsspill er særlig utsatt ved at resultat manipuleres. Koblingen mellom idrett og spillvirksomhet har gjort idretten interessant for kriminelle. Etterforskning av større kampfiksingsaker i Europa har vist at det ofte er kriminelle nettverk som står bak resultatmanipulering. Det er påvist flere saker av større omfang, med store beløp og mange involverte, knyttet til manipulering av sportsspill.

Spilleterminaler kan i teorien også manipuleres. Slik manipulasjon kan gjøre spill på spilleterminaler mer attraktivt for kriminelle aktører som ønsker å benytte utbytte fra straffbare handlinger til spill med mulighet for høy gevinst.

3.4

Risikoreduserende tiltak

3.4.1

Tilsyn og kontroll

Håndhevelse av regelverket overfor spilltilbydere skjer først og fremst gjennom kontroll, tilsyn og revisjoner.

⁹ NTAES Tema: Vouchers og betalingsformidlingstjenester - effektiviserer netthandel, tilslører kriminalitet

3.4.2

Spillselskapenes egen risikovurdering og internkontroll

Spillselskaper kan være attraktive mål for ulike typer økonomisk kriminalitet. Det krever at selskapene bygger opp gode systemer for både å forebygge, avdekke og reagere mot denne typen aktivitet. Som rapporteringspliktige etter hvitvaskingsloven er spillselskapene blant annet pålagt å utarbeide risikovurderinger av egen virksomhet, som skal danne grunnlaget for etablering av rutiner i virksomheten. Omfanget av utførte tiltak skal være tilpasset den konkrete risiko for hvitvasking og terrorfinansiering.

Risikovurderingene skal dokumenteres, oppdateres jevnlig og stilles til rådighet for tilsynsmyndighetene. Dokumentasjonen skal være tilstrekkelig til å vise grunnlaget for vurderingene.

Rapporteringspliktige spilltilbydere kan legge til grunn kundetiltak utført av noen utvalgte andre rapporteringspliktige, for eksempel legitimasjonskontrollen ved at kunder har opprettet BankID hos en bank. Det presiseres likevel at kundetiltak er mer omfattende enn kun legitimasjonskontroll, og at alle spilltilbydere skal dokumentere grunnlaget for egne risikobaserte rutiner.

Spilltilbydere skal gjennomføre kundetiltak i følgende situasjoner:

- Ved etablering av kundeforhold
- Ved transaksjoner over NOK 16 000 (enten innskudd eller gevinst) dersom kunden ikke har et kundeforhold¹⁰
- Ved mistanke om hvitvasking eller terrorfinansiering

Spilltilbydere skal også løpende følge opp kundeforhold. Oppfølgingen blant annet innebærer at overvåkning av transaksjoner som utføres i kundeforholdet, er i samsvar med innhentede opplysninger om kunden, kundens virksomhet og risikoprofil, midlenes opprinnelse og kundeforholdets formål og tilsiktede art.

3.5

Spilltilbydere uten tillatelse i Norge

Lotteritilsynet fører ikke hvitvaskingstilsyn med aktører som opptrer i det norske markedet uten tillatelse. Det er i denne rapporten derfor ikke gjort en risikovurdering av spillproduktene disse aktørene tilbyr. Det er myndighetene i det landet der spillselskapet har lisens som har ansvar for å følge opp spillselskapets etterlevelse av hvitvaskingsregelverket.

Det er estimert at det uregulerte pengespillmarkedet i 2020 utgjorde mellom 1,7 og 2,1 milliarder norske kroner i netto, noe som tilsvarer ca. 15 prosent av det norske pengespillmarkedet. Fra en norsk synsvinkel er det viktig at bankene har gode rutiner for å sikre at innskudd og gevinster ikke har tilknytning til hvitvasking. Dette har Finanstilsynet ansvar for å følge opp.

¹⁰ Beløpsgrensen beregnes samlet for transaksjoner som gjennomføres i flere operasjoner, men ser ut til å ha en sammenheng.

Det vises også til betalingsformidlingsforbudet¹¹, som innebærer at bankene må avvise transaksjonen dersom det er tale om en spilltransaksjon til eller fra et spillsselskap uten tillatelse i Norge. På dette området kan fordekte transaksjoner foregå som omgåelse av betalingsformidlingsforbudet. Lotteritilsynet vil spesielt rette oppmerksomhet mot feil bruk av MCC-koder, som vanskeliggjør bankenes arbeid med antihvitvasking. Det kan også nevnes i denne sammenheng at pengestrøm ut av landet ligger på ca. 5 milliarder kroner.

3.6 Risikovurdering av spillkategorier

3.6.1 Sportspill

Sportspill, inkludert hestespill, er landbaserte og nettbaserte spilltjenester som tilbys hos autoriserte distributører.

Sportspill	
Norske spill i kategorien sportspill	<p>Sportspill omfatter følgende kategorier:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tipping • Oddspill <ul style="list-style-type: none"> ○ Odds er enten forutbestemt eller løpende ○ Gevinst beregnes på bakgrunn av multiplikasjon av innsats og fastsatt odds • Hestespill <ul style="list-style-type: none"> ○ Hestespill består i å satse penger på vinnende hest(er) i ett eller flere totalisatorløp, eller basert på en eller flere kombinasjoner ○ Odds beregnes ved at premiepotten divideres med summen av innsatsene på vinneren. Det tall som fremkommer betegnes odds
Teoretiske trusler	<p>Det er identifisert teoretiske trusler knyttet til sportspill:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spill med lav odds gir oftere gevinst, noe som kan gjøre slike spill interessant for kriminelle som ønsker å hvitvaske penger. • Manipulering av spill, og da i særlig grad oddspill, har forekommet i Norge og for idrettsarrangementer som har vært tilgjengelig for spill i Norge. Utbytte av straffbare handlinger kan benyttes som innskudd. • Bruk av lånte eller falske identiteter, og falske eller stjalne debetkort, kan benyttes ved registrering av spillekonto som kan benyttes til gjennomføring av mistenkelige transaksjoner.

¹¹ Forbudet er hjemlet i lotteri- og pengespilllovgivningen og i forskrift 19. februar 2010 nr. 184 om forbud mot betalingsformidling for pengespill som ikke har norsk tillatelse.

	<ul style="list-style-type: none"> • Kvittering eller dokumentasjon fra utbetaling av gevinst ved spill på bane kan være et «verdidokument» blant kriminelle aktører, da dette kan bekrefte midlenes opprinnelse.
Sårbarheter	<p>Regulering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sportspill tilbys av to aktører underlagt streng regulering • Omfattende spilleregler og avtalevilkår • Sportspill krever registrering (sikkerhetsnivå tilsvarende som bankene har) • Ansvarlighetsregulering
	<p>Omsetning 2019</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oddspill og Tipping: MNOK 3 796. • Hestespill: MNOK 3 398.
	<p>Gevinstandel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tipping: 55 prosent. • Oddsen: 76-85 prosent. • Flerløp (hestespill): 60-75 prosent. • Enkeltløp (hestespill): 75-80 prosent.
	<p>Online</p> <p>Sportspill tilbys som nettbasert spill.</p>
	<p>Distribusjon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formidling omfatter salg og betaling av spill gjennom kommisjonærer, elektroniske kanaler (internett og mobil) og totalisatorbaner. • Ved betaling av spill hos kommisjonær og elektroniske kanaler (internett og mobil) kan det benyttes innestående på spillekonto, bankkort (debetkort) og kontanter. • ID tyveri • Aksept av forholdsvis store innsatser på lav odds.
	<p>Manipulasjon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sportspill har en iboende risiko for manipulasjon. Det har vært avdekket tilfeller av manipulasjon av sportspill i Norge. Det er ikke kjente tilfeller av manipulasjon innen hestespill i Norge. • Dersom en kjenner resultatet i en kamp er man garantert en gevinst, og kan da bruke midler på å inkludere flere ressurser i resultatmanipulasjon.
Risikoreduserende tiltak	<p>Alle spill skjer registrert</p> <p>Totalgrense på spill for Oddsen/Tipping: NOK 20.000.</p> <p>Totalgrense på hestespill: rullerende</p>

	<p>Det er fastsatt beløpsgrenser for bruk av kontanter.</p> <p>Gevinster over fastsatte beløp skal utbetales til konto i bank.</p> <p>Spilltilbydere fører kontroll og overvåking med spill som formidles gjennom distribusjonsapparatet.</p>
Konsekvens	<p>Hvitvasking gjennom sportspill som tilbys hos Norsk Tipping og Norsk Rikstoto kan påføre skade på finanssystemer og -institusjoner, økonomien og samfunnet for øvrig, inkludert effekten av primærforbrytelsen og terrorvirksomhet.</p>
Risikovurdering	<p>Teoretiske trusler er vurdert mot identifiserte sårbarheter, risikoreducerende tiltak og konsekvens.</p> <p>Følgende momenter reduserer risikoen for hvitvasking i sportspill:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sportspill i Norge tilbys kun av to spilltilbydere, underlagt strengt tilsyn. - Sportspill skjer registrert - Spillere kan fastsette egen tapsgrense. - Maks tapsgrense hos spilltilbydere. <p>Følgende momenter øker risikoen for hvitvasking i sportspill:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Resultatmanipulasjon kan medføre en risiko for hvitvasking av penger gjennom sportspill. - Mulighet for høy gevinstandel ved oddspill. <p>Det er MODERAT risiko for at sportspill kan benyttes til hvitvasking.</p> <p>Det er LAV risiko for at sportspill kan benyttes til terrorfinansiering/MØV.</p> <p>Samlet vurdering: MODERAT.</p>

3.6.2

Spillterminaler

Spillterminaler har spill som baseres på en tilfeldig tallgenerator og er delt inn i flere underkategorier, som avhenger av maksimal innsats, maksimal gevinst eller hvilket lokale spillmaskinen kan plasseres i.

Spillterminaler	
Norke spill i kategorien spillterminaler	<p>Følgende spillterminaler tilbys i det norske markedet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Multix • Belago • Spillterminaler på skip

	<ul style="list-style-type: none"> • Nettbaserte spillterminaler (Instaspill) • Databingoterminaler
Teoretiske trusler	<p>Det er identifisert teoretiske trusler knyttet til spillterminaler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spillterminaler kan ha tekniske svakheter som kan utnyttes av innehaver av lokale eller kunden • Spill kan gjennomføres hos distributører (kommisjonærer og bingohaller) med lånte/stjalne spillekort • Kontanter kan benyttes til databingo og på spillterminaler ombord på skip • Det kan spilles anonymt på databingo og på spillterminaler ombord på skip • Gevinstkvittering ved anonymt spill benyttes til å legitimere straffbart utbytte • Spillekonto kan benyttes som «lommebok», med formål å overføre penger til/fra utenlandske konti evt. oppbevare illegale midler
Sårbarheter	<p><u>Regulering</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Norsk Tipping har enerett til landbaserte spillterminaler (Multix og Belago) og nettbaserte spillterminaler. Disse er alle underlagt streng regulering i spilleregler gitt av Kulturdepartementet (blant annet registrert spill, dags- og månedsgrenser for tap). • Databingoterminaler er regulert i forskrift av 30. november 2004 nr. 1528 om bingo (bingoforskriften). Forskriften setter ikke opp krav til registrert spill eller grenser for tap. • Spill på norske skip, som går i rute mellom norske og utenlandske havner, er regulert etter forskrift 1. januar 2009 nr. 1531 om lotterivirksomhet om bord på skip i rute mellom norsk og utenlandsk havn. Forskriften setter ikke opp krav til registrert spill eller grenser for tap. <p><u>Omsetning 2019</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Multix-terminaler: MNOK 3671 • Belago-terminaler: MNOK 3153 • Terminalspill på skip: MNOK 498 • Databingoterminaler: MNOK 3557 • Nettbaserte spillterminaler (Instaspill): MNOK 18 030 <p><u>Gevinstandel</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Multix og Belago: 93 prosent • Terminaler på skip: 85 prosent

	<ul style="list-style-type: none"> • Databingoterminaler: 85 prosent • Nettbaserte spillterminaler (Instaspill): <ul style="list-style-type: none"> ○ eBingo: min. 90 prosent ○ eSkrapespill: 45 – 65 prosent ○ Øyeblikksspill: 95 prosent
	<p><u>Online</u></p> <p>Spillterminaler kan tilbys som nettbasert spill.</p>
	<p><u>Distribusjon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontanter kan settes inn på spillekort i fysisk lokale • Multix/Belago/nettbaserte spillterminaler: <ul style="list-style-type: none"> ○ Krav om registrert spill ○ Betaling skjer ved belastning av spillekonto ○ Norsk Tipping har sentralt datasystem som styrer salg, distribusjon av spill ○ Gevinster over NOK 10 000 overføres til spillerens bankkonto • Spillterminaler om bord på skip: <ul style="list-style-type: none"> ○ ColorLine har ca. 300 spilleautomater om bord på sine skip ○ Det er kun anledning til å benytte kontanter ved spill på spillautomater ○ Gevinster utbetales kontant (maks. NOK 25 000) ○ Gevinster over NOK 500 skal utbetales av personalet om bord ○ For automater på cruiseskip kan innsats være inntil NOK 45 og gevinst pr. transaksjon NOK 25 000 ○ Spilleautomater skal konfigureres slik at en spiller ikke kan tape mer enn NOK 1 800 i løpet av en time, uavhengig av spillerens valg og gevinstoppnåelse • Databingo: <ul style="list-style-type: none"> ○ Databingoterminaler utplasseres kun i bingolokaler med årlig omsetning i hovedspill over MNOK 2. ○ Spill skjer uregistrert. ○ Det er ikke tillatt å delta i flere enn ett databingospill samtidig. ○ Enkeltgevinster på inntil NOK 2 500. ○ Jackpot på inntil NOK 12 000
	<p><u>Manipulasjon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Spillterminaler kan, teoretisk sett, manipuleres til å tillate høyere innsats og gevinst og redusere tilbakebetalingsmuligheter og kobles til servere i utlandet.

	<ul style="list-style-type: none"> Spilleterminaler kan, teoretisk sett, være progressive og dermed manipulert til å tilby høyere innsats og gevinst pr. spill, enn det som er tillatt i forskrift eller tillatelser.
Risikoreducerende tiltak	<ul style="list-style-type: none"> Spillterminaler Multix, Belago og nettbaserte spillterminaler: <ul style="list-style-type: none"> Krav om registrert spill. Betaling skjer ved belastning av spillekonto Beløpsgrensen gjør at det ikke er mulig å tape mer enn egendefinert eller maksimal tapsgrense Gevinster over NOK 10 000 overføres til spillerens bankkonto. Spesielt for Multix og Belago: <ul style="list-style-type: none"> Spilleregler avgjør hvor terminalene kan utplasseres Lokalinnehavere har egen avtale med Norsk Tipping Egen sikkerhetsinstruks for lokaleinnehavere Spillterminaler om bord på skip: <ul style="list-style-type: none"> Lav tilgjengelighet, spill skal foregå i eget lokale og ikke mens skipet ligger til kai Utbetaling av større gevinster direkte fra de ansatte Databingo <ul style="list-style-type: none"> Relativt små gevinster man kan vinne Forskrift 30. november 2004 nr. 1528 om bingo oppstiller blant annet følgende krav: <ul style="list-style-type: none"> Sidespill skal foregå i lokaler som også har hovedspill (Bingo) Krav til regnskap Begrensning i antall trekninger (tall) Begrensninger i antall bonger per spill
Konsekvens	Hvitvasking gjennom terminalspill kan påføre skade på finanssystemer og -institusjoner, økonomien og samfunnet for øvrig, inkludert effekten av primærforbrytelsen og terrorvirksomhet.
Risikovurdering	<p>Teoretiske trusler er vurdert mot identifiserte sårbarheter, risikoreducerende tiltak og konsekvens.</p> <p><u>Følgende momenter reduserer risikoen for hvitvasking i kategorien spillterminaler:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Det er begrenset antall spilltilbydere som har anledning til å tilby terminalspill i Norge Maksimalgevinster

	<ul style="list-style-type: none"> - Tapsgrenser <p><u>Følgende momenter øker risikoen for hvitvasking i kategorien spillterminaler:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Spillterminaler kan teoretisk sett manipuleres til å omgå regulatoriske krav. - Det kan spilles anonymt og med kontanter. - Høy gevinstandel - Fysisk overvåking av terminalspill er begrenset <p>Det er MODERAT risiko for at terminalspill kan benyttes til hvitvasking. Det er LAV risiko for at terminalspill kan benyttes til terrorfinansiering.</p> <p>Samlet vurdering: MODERAT.</p>
--	---

3.6.3

Bingo (hovedspill)

Bingo er et sjansespill hvor spilleren bruker fysisk eller elektronisk spillebrett, som inneholder tall. Databingo er omtalt i kategorien «Spillterminaler».

Bingo (hovedspill)	
Norske spill i kategorien bingo	<p>Bingo deles inn i to hovedtyper:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bingo med entreprenør der entreprenør står for driften mens lag og foreninger får overskuddet (er innehaver av tillatelse). <ul style="list-style-type: none"> ○ Profesjonell aktør arrangerer bingoen på vegne av ett eller flere lag. ○ Bingo med entreprenør kan tilby bingo som hovedspill og sidespill (databingo og papirsidespill). • Bingo uten entreprenør der lag og foreninger selv står for driften (foreningsbingo). Bingo uten entreprenør omfatter også radio- og TV-bingo.
Teoretiske trusler	<p>Det er identifisert teoretiske trusler knyttet til bingo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bingo kan spilles anonymt og med kontanter. • Arrangører kan ha begrensede muligheter til å etterleve hvitvaskingsreglene på grunn av egen kapasitet og omfanget av krav.

	<ul style="list-style-type: none"> • Bingo kjennetegnes av lave innsatser og gevinster, selv om gevinstbeløpet i noen spill er høyere. • Tilbyder eller lokaleinnehaver kan være infiltrert eller eiet av kriminelle organisasjoner.
Sårbarheter	<p><u>Regulering</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Før organisasjonen kan få tillatelse til å holde bingo må den være godkjent som lotteriverdig av Lotteritilsynet. • Den enkelte forening eller organisasjon kan få en bingotillatelse pr. år med en samlet omsetning på inntil NOK 700 000. • Aktører som skal holde bingo på vegne av godkjente lag og organisasjoner (entreprenører), må være autorisert og egnet. • Entreprenører og organisasjoner som selv arrangerer bingo, plikter å sende inn regnskapsrapport etter at bingotillatelsen er ferdigspilt.
	<p><u>Omsetning 2019</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bingo med entreprenør (fratrasket omsetning databingo på MNOK 3557): MNOK 1081. • Foreningsbingo: MNOK 127 i 2019, fordelt på MNOK 54 for foreningsbingo og MNOK 73 for radio/TV-bingo. <p><u>Gevinstandel</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bingo hovedspill: 74 prosent • Bingo sidespill (papirspill): 68 prosent¹² • Foreningsbingo: 67 prosent • Radio/TV: 43 prosent <p><u>Online</u></p> <p>Bingo tilbys som nettbasert terminalspill. Dette er vurdert under spillkategorien «terminalspill».</p> <p><u>Distribusjon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • I 2019 var det godkjent 50 bingoentreprenører, som til sammen drev 231 bingolokaler. • Det ble gitt tillatelse til foreningsbingo for 185 organisasjoner i 2019. 61 av disse tillatelsene ble gitt til bingo i lokalradio/lokal-TV.

	<ul style="list-style-type: none"> • Typiske priser er inntil NOK 40 for kjøp av rekker og bonger. Typiske gevinster er NOK 100 til NOK 2 000. Enkeltgevinster opp til NOK 5000. • Jackpot inntil NOK 100 000, ofte delt i to potter a mindre beløp. • Formidling omfatter salg og betaling ved bruk av kort eller kontant i Bingohall, TV eller radio. • Det er ikke etablert beløpsgrenser for bingospill, slik at dette er opp til den enkelte spilltilbyder å fastsette. • Utbetaling av gevinst skjer mot innlevering av gyldig spillkvittering, enten kontant eller ved overføring til spillerens konto. • Bingo kan spilles uregistrert. • Spill i bingohall kan skje kontant. <p><u>Manipulasjon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • På generelt grunnlag kan fysiske og automatiske bingospill manipuleres ved å tillate høyere innsats og gevinst og redusere gevinstmulighet.
Risikoreduserende tiltak	<ul style="list-style-type: none"> • Lotteritilsynet gjennomfører regnskapskontroller, der det føres tilsyn med at alle organisasjonene får sin forskriftsfestede del av overskuddet. • Alle entreprenører må sende inn bingoregneskaper til Lotteritilsynet fire ganger per år. • Lotteritilsynet gjennomfører fysiske tilsyn hos bingoentreprenører. • Ledelsen i hos entreprenøren/foreningen skal egnethetsvurderes. • Nye bingoprodukter skal risikovurderes før de blir tilbudt til kundene.
Konsekvens	<p>Hvitvasking gjennom bingo som tilbys i bingohaller og foreningsbingo kan påføre skade på finanssystemer og -institusjoner, økonomien og samfunnet for øvrig, inkludert effekten av primærforbrytelsen og terrorvirksomhet.</p>
Risikovurdering	<p>Teoretiske trusler er vurdert mot identifiserte sårbarheter, risikoreduserende tiltak og konsekvens.</p> <p><u>Følgende momenter øker risikoen for hvitvasking i kategorien bingo:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Bingo kan spilles anonymt og med kontanter.

	<p><u>Følgende momenter reduserer risikoen for hvitvasking i kategorien bingo:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Begrenset omsetning, innsats og gevinst. <p>Det er MODERAT risiko for at bingo kan benyttes til hvitvasking.¹³ Det er LAV risiko for at bingo kan benyttes til terrorfinansiering/MØV.</p> <p>Samlet vurdering: MODERAT</p>
--	---

3.6.4

Lotteri

Lotterier dekker et bredt spekter av numeriske spill hvor en vinner er valgt ved tilfeldighet. Vinnere kan velges øyeblikkelig, eller på grunnlag av ukentlige trekk.

Lotteri	
Norske spill i kategorien lotteri	<p>Lotteri omfatter følgende kategorier:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lotteriprodukter fra Norsk Tipping (f.eks. Lotto, Viking Lotto, Flax m.fl.) • Lotterier med hjemmel i forskrift 24. februar 1995 nr. 185 om lotterier m.v. § 7 (§ 7 – lotterier)¹⁴.
Teoretiske trusler	<p>Det er identifisert teoretiske trusler knyttet til lotteriprodukter fra Norsk Tipping:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spill kan gjennomføres med lånte og stjålne spillekort • Uregistrert spill på Flax <p>Det er identifisert teoretiske risikoer knyttet til § 6- og § 7 -lotterier:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lotterier kan spilles anonymt • Lotterier kan spilles kontant • Tilbydere og distribusjonsapparatet har begrensede forutsetninger for å etterleve myndighetskrav og vilkår
Sårbarheter	<u>Regulering</u>

¹³ Se for øvrig kategorien «Spillterminaler» hvor databingo omtales, hvor risikoen anses for å være mer fremtredende.

¹⁴ Lotterier med hjemmel i forskrift 24. februar 1995 nr. 185 om lotterier m.v. § 6 (§ 6 – lotterier) - landslotterier og regionale/lokale lotterier er unntatt hvitvaskingsloven, jf. hvitvaskingsforskriften §1-4 (1), bokstav a. Lotteritilsynet kan etter søknad gi unntak fra hvitvaskingsloven for lotteri med tillatelse etter forskrift 24. februar 1995 nr. 185 om lotterier m.v. § 7 i de tilfeller lotteriene utgjør en beviselig lav risiko for hvitvasking og terrorfinansiering. Søknad kan inngis i forbindelse med Lotteritilsynets utlysning av tilgjengelige tillatelser, jf. hvitvaskingsforskriften § 1-4 (3).

	<ul style="list-style-type: none"> • Lotteri er regulert i lotteriloven med forskrifter. • Alle § 7- lotteriene krever registrering av alle spillere, med unntak av Pantelotteriet. • For alle registrerte spill og kundeforhold gjelder spilleregler og avtalevilkår.
	<p><u>Omsetning 2019</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lotteriprodukt fra Norsk Tipping: MNOK 10 564 • § 7 – lotterier: MNOK 302
	<p><u>Gevinstandel</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lotteriprodukt fra Norsk Tipping: 50 prosent, 56 prosent for Flax • § 7 – lotterier: 50 prosent
	<p><u>Online</u></p> <p>Lotterier fra Norsk Tipping og alle § 7 - lotteriene med unntak at Pantelotteriet tilbys nettbasert.¹⁵</p>
	<p><u>Distribusjon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lotteriprodukter fra Norsk Tipping: <ul style="list-style-type: none"> ○ Formidling omfatter salg og betaling av spill gjennom kommisjonærer og elektroniske kanaler (internett og mobil) ○ Ved betaling av spill hos kommisjonær og elektroniske kanaler (internett og mobil) kan det benyttes innestående på spillekonto, bankkort (debetkort) og kontanter ○ Spill hos kommisjonær kan skje kontant, innen rammen for spillgrensen for spillproduktet ○ Andelsspill hvor ikke andelshavere registreres ○ Spill som formidles via distribusjonsapparatet overvåkes og kontrolleres av spilltilbyderen • § 7 – lotteri: <ul style="list-style-type: none"> ○ Spilltilbydere med tillatelse etter lotteriforskriften § 7 har etablert ordninger som krever identifisering og registrering av spillere, med unntak av Pantelotteriet ○ Spill skjer i hovedsak digitalt ved bruk av elektroniske kanaler

¹⁵ Ett av § 7 – lotteriene har terminalspill. Omfanget er pr. februar 2019 lite, og er ikke hensyntatt i denne risikovurderingen.

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Pris pr. spill er mindre beløp og det er lagt en begrensning på antall spill per registrerte spiller ○ Toppgevinstgrensen er på NOK 2 millioner <p><u>Manipulasjon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● På generelt grunnlag kan lotterier manipuleres ved å tillate høyere innsats og gevinst og redusere gevinstmulighet
Risikoreducerende tiltak	<ul style="list-style-type: none"> ● Lotteriprodukt fra Norsk Tipping: <ul style="list-style-type: none"> ○ Alt spill skjer registrert med unntak av Flax ○ Det er fastsatt beløpsgrenser for bruk av kontanter ○ Gevinster godskrives spillekonto og gevinster over NOK 10 000 skal utbetales til konto i bank ○ Spilltilbydere skal føre kontroll og overvåking med spill som formidles gjennom distribusjonsapparatet ○ Lotteritilsynet gjennomfører kontroller og tilsyn utfra risiko og vesentlighetsvurdering ● § 7 – lotterier: <ul style="list-style-type: none"> ○ Lotteritilsynet setter strenge krav knyttet til godkjenning av søknad ○ Lotteritilsynet gjennomfører kontroller og tilsyn utfra risiko og vesentlighetsvurdering ○ Det kontrolleres løpende om organisasjonene tilfredsstiller kravene til å være godkjent, og om de benytter lotterimidler på riktig måte ○ Lotterigodkjente organisasjonene må årlig sende regnskapsrapport ○ Lotteriverdige organisasjoner kan miste godkjenningen på grunn av manglende innsending av regnskapsrapport ○ Spilltilbydere skal ha rutiner og sikre/kontrollere etterlevelse av hvitvaskingsreglene
Konsekvens	Hvitvasking gjennom lotterispill kan påføre skade på finanssystemer og -institusjoner, økonomien og samfunnet for øvrig, inkludert effekten av primærforbrytelsen og terrorvirksomhet.
Risikovurdering	Teoretiske trusler er vurdert mot identifiserte sårbarheter, risikoreducerende tiltak og konsekvens. <u>Følgende momenter øker risikoen for hvitvasking for lotteri:</u>

	<ul style="list-style-type: none"> - Mulighet for omsetning av vinnerlodd. <p><u>Følgende momenter reduserer risikoen for hvitvasking for lotteri:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Samme regler for distribusjon og gevinstutbetaling § 7- lotterier uavhengig av om disse er landsdekkende, regionale og lokale - Geografiske salgsareal og volum begrenser risikoen for skade og mulig bruk av spilltjenestene for hvitvaskingsformål <p>Gevinstandelen er lav.</p> <p>Det er LAV risiko for at lotteri kan benyttes til hvitvasking. Det er LAV risiko for at lotteri kan benyttes til terrorfinansiering.</p> <p>Samlet vurdering: LAV.</p>
--	---

3.6.5

Fysisk kasino

Med fysisk kasino forstås et sted hvor sjansespill er organisert. I praksis er det ColorLine sine seks skip i rute mellom norsk og utenlandsk havn som tilbyr fysisk kasino, begrenset til spillebord og terminalspill. Terminalspill er omtalt under kategorien «Spillterminaler».

Fysisk kasino	
Norske spill i kategorien fysisk kasino	<p>Spillebord som tilbyr følgende spill:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Black Jack • Rulett
Teoretiske trusler	<p>Det er identifisert teoretiske trusler knyttet til fysisk kasino:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontanter med utbytte fra straffbare handlinger kan benyttes til spill med kontant innsats • Det kan spilles anonymt • Kvittering eller dokumentasjon fra utbetaling av gevinst kan være et «verdidokument» blant kriminelle aktører, da dette kan bekrefte midlenes opprinnelse

Sårbarheter	<u>Regulering</u> <ul style="list-style-type: none"> • Spill på norske skip som går i rute mellom norske og utenlandske havner er regulert etter forskrift fra 1. januar 2009 og krever tillatelse • For alle spill gjelder spilleregler som er opplyst i spillelokalet • Tillatelse gitt én aktør
	<u>Omsetning 2019</u> <ul style="list-style-type: none"> • Norske og utenlandske passasjerer spilte i 2019 for MNOK 556 om bord i skip.
	<u>Gevinstandel</u> <ul style="list-style-type: none"> • 85 prosent
	<u>Online</u> Nei.
	<u>Distribusjon</u> <ul style="list-style-type: none"> • Kun tillatt å kjøpe sjetonger med kontanter • Spill skjer uregistrert • Gevinstutbetaling skjer ved veksling av sjetonger til kontanter, uten at det gis kvittering som entydig identifiserer spilleren. • Black Jack: <ul style="list-style-type: none"> ○ Maksimum innskudd pr. spill kr 400 ○ Maksimum gevinst: 2,5 x innskudd • Rulett: <ul style="list-style-type: none"> ○ Maksimal gevinst: 30 x innskudd, men maks NOK 1500
<u>Manipulasjon</u> <ul style="list-style-type: none"> • På generelt grunnlag kan kasinospill manipuleres ved å tillate høyere innsats og gevinst og redusere gevinstmulighet. 	
Risikoreducerende tiltak	<ul style="list-style-type: none"> • Tilgjengeligheten for spill til sjøs er mindre enn for spill på land • Utbetaling av større gevinster skjer direkte fra de ansatte • Maksimum innskudd kan ikke overstige NOK 400 • Maksimum gevinst pr. spill kan ikke overstige to og en halv ganger innskuddet

Konsekvens	Hvitvasking gjennom kasinospill som tilbys som fysisk kasino, kan påføre skade på finanssystemer og -institusjoner, økonomien og samfunnet for øvrig, inkludert effekten av primærforbrytelsen og terrorvirksomhet.
Risikovurdering	<p>Teoretiske trusler er vurdert mot identifiserte sårbarheter, risikoreducerende tiltak og konsekvens.</p> <p><u>Følgende momenter reduserer risikoen for hvitvasking for fysisk kasino:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Spillebord tilbys kun ombord på skip, begrenset til én spilltilbyder. Strengt begrensinger i størrelsen på innsats og gevinst. <p>Følgende momenter øker risikoen for hvitvasking for fysisk kasino:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anonymt spill • Kontant betaling • Høy gevinstandel gjør at fysisk kasino kan være attraktivt for hvitvasking av straffbart utbytte. <p>Det er MODERAT risiko for at kasino kan benyttes til hvitvasking. Det er LAV risiko for at kasino kan benyttes til terrorfinansiering.</p> <p>Samlet vurdering: MODERAT.</p>

3.6.6

Poker

Pokerspill regnes i Norges som et spill med helt eller delvis tilfeldig utfall. I Norge er det kun poker i vennelag og NM i turneringspoker som er lovlig pokerspill.

Poker	
Norske spill i kategorien poker	<ul style="list-style-type: none"> • Årlig norgesmesterskap i turneringspoker <p>(Poker i vennelag er ikke underlagt hvitvaskingsreglene og er derfor ikke vurdert.)</p>
Teoretiske trusler	<p>Det er identifisert teoretiske trusler knyttet til poker:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pokerspillere kan være tilknyttet miljøer som også spiller uregulert poker i Norge

	<ul style="list-style-type: none"> Muligheten for bevisst tap, som medfører gevinster til en annen spiller
Sårbarheter	<u>Regulering</u> <ul style="list-style-type: none"> Kun en lotteriverdig organisasjon har tillatelse Poker- NM er regulert i lotteriloven og forskrift 21. desember 2000 nr. 1366 om lotteritilsynet og lotteriregisteret m.m. Poker-NM krever registrering av alle spillere For alle registrerte spill kundeforhold gjelder spilleregler og avtalevilkår Mesterskapet er åpent for norske statsborgere, og spillere med boligadresse registrert i Norge Spillerne må ha en norsk bankkonto for å kunne delta. Innskudd og gevinst betales elektronisk
	<u>Omsetning 2019</u> <ul style="list-style-type: none"> MNOK 21,7
	<u>Gevinstandel</u> <ul style="list-style-type: none"> 83 prosent.
	<u>Online</u> <p>Nei</p>
	<u>Distribusjon</u> <ul style="list-style-type: none"> Oppnevnt autorisert entreprenør til å arrangere pokerturneringer i Norge Maksimalt innskudd NM er på NOK 20 000 pr. spiller Maksimalt innskudd på kvalifiseringsturneringer er på NOK 5 000 pr. spiller Maksimal gevinst er NOK 2 000 000 Innsats og gevinst formidles via entreprenørens bankkonto Spillere kan ikke kjøpe seg inn med kontanter eller kredittkort Det er ikke mulig å overføre premier til andre kontoer eller personer
	<u>Manipulasjon</u>

	<ul style="list-style-type: none"> • På generelt grunnlag kan pokerspill manipuleres ved å tillate høyere innsats og gevinst og redusere gevinstmulighet.
Risikoreduserende tiltak	<ul style="list-style-type: none"> • Detaljert turneringsregler og vilkår for deltakelse • Alt spill skjer registrert • Innbetaling av deltagerinnskudd og utbetaling av gevinster skal skje ved elektronisk overføring mellom arrangørens bankkonto og deltakers bankkonto • Maksimalt innskudd i en regional kvalifiseringsturnering er NOK 5 000 • Maksimalt innskudd i norgesmesterskapet NOK 20 000
Konsekvens	Hvitvasking gjennom poker-NM kan påføre skade på finanssystemer og -institusjoner, økonomien og samfunnet for øvrig, inkludert effekten av primærforbrytelsen og terrorvirksomhet.
Risikovurdering	<p>Teoretiske trusler er vurdert mot identifiserte sårbarheter, risikoreduserende tiltak og konsekvens.</p> <p><u>Følgende momenter øker risikoen for hvitvasking i pokerspill:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Høy gevinstandel <p><u>Følgende momenter reduserer risikoen for hvitvasking i pokerspill:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Det kan ikke spilles anonymt - Innskudd/ gevinst skjer ved bankoverføring/debetkort - Det er kun én spilltilbyder med tillatelse til poker - Kun turneringspoker, ikke cashgames - Kun ett årlig arrangement <p>Det er LAV risiko for at poker kan benyttes til hvitvasking. Det er LAV risiko for at poker kan benyttes til terrorfinansiering.</p> <p>Samlet vurdering: LAV.</p>

4 Kilder

1. FATF 2008, RBA Guidance for casinos
2. FATF 2009, Vulnerabilities of casinos and gaming sector
3. FATF 2012, International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism and Proliferation (oppdatert oktober 2020)
4. FATF 2013, Guidance National Money Laundering and Terrorist Financing Risk Assessment
5. FATF 2019, Guidance Terrorist Financing Risk Assessment
6. FATF 2021, Guidance for a Risk-based approach Supervisors
7. Ot. Prp. Nr. 80 Om lov om endring i pengespill- og lotterilovgivningen (2007 – 2008)
8. Ot. Prp. Nr. 40 L Lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering (2017 – 2018)
9. Årsrapport 2020 (Lotteri- og stiftelsestilsynet, 2021)
10. Nasjonal handlingsplan mot kampfiksing i idretten (Lotteri- og stiftelsestilsynet, 2019)
11. Årsstatistikk – Norske pengespill 2019 og 2020 (Lotteri- og stiftelsestilsynet)
12. Norsk pengespillmarked i 2019 (Lotteri- og stiftelsestilsynet, 2019)
13. Nasjonal risikovurdering Hvitvasking og terrorfinansiering i Norge (Justis- og beredskapsdepartementet, 2020)
14. Økokrim' trusselvurdering (2020)
15. NTAES Tema: Vouchers og betalingsformidlingstjenester - effektiviserer netthandel, tilslører kriminalitet
16. Finanstilsynets risikovurdering – hvitvasking og terrorfinansiering (2019)
17. Spillemyndighedens vejledning om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask af udbytte og finansiering af terrorisme (Danmark, 2020)
18. Polismyndigheten, Penningtvätt på spelmarknaden (Sverige, 2021)
19. Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2020/2021 (Sverige, 2021)

20. Spelinspektionen, Identifiering och bedömning av risker för penningtvätt på den svenska spelmarknaden (Sverige, 2020)
21. National Police Board, Summary of the supervisor-specific risk assessment pursuant to the Anti-money Laundering Act (Finland, 2021)
22. Gambling Commission, The prevention of money laundering and combating the financing of terrorism (UK, 2020)
23. Report from the Commission to the Parliament on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities (European Commission, 2019)
24. Omfang av penge-og dataspillproblem i Norge 2019 (UiB, 2020)
25. Markedsføringen effekt på spilling av pengespill og pengespillproblemer (Rambøll, 2018)
26. Vurdering av virkninger ved å endre enerettsmodellen for pengespill i Norge (Oslo Economics, 2019)
27. Samfunnsøkonomisk analyse av lisensordning for pengespill (Menon, 2018)